

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4.2 Οι πέντε φάσεις του σχεδιασμού μαθήματος

1. Ορισμός του θέματος
2. Ανάλυση γνώσεων και ικανοτήτων
3. Επιλογή του υλικού διδασκαλίας
4. Μέθοδοι αποτίμησης και αξιολόγησης
5. Περαιτέρω ανάπτυξη εκτός της αίθουσας διδασκαλίας

1. Ορισμός του θέματος

Είναι σημαντικό σε ένα σχέδιο μαθήματος να αναφέρεται σαφώς το θέμα του μαθήματος. Ένα παράδειγμα ορισμού του θέματος μπορεί να έχει ως εξής:

Θέμα: Εξέταση της παρουσίας ατόμων LGBT στα μέσα.

Το θέμα έχει δηλωθεί και είναι σημαντικό να οριστεί ακριβώς. Σε αυτή την περίπτωση, το θέμα είναι η εξέταση του τρόπου με τον οποίο απεικονίζονται από τα μέσα λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφιφυλόφιλοι και διεμφυλικοί και η εξέταση των διαφόρων μέσων και η μεταξύ τους σύγκριση.

2. Ανάλυση γνώσεων και ικανοτήτων

Παίρνοντας το θέμα που αναφέρθηκε πιο πάνω ως το παράδειγμά μας, πρέπει τώρα να προχωρήσουμε στη δεύτερη φάση του σχεδιασμού του μαθήματος που είναι η ανάλυση γνώσεων και ικανοτήτων. Οι γνώσεις που σχετίζονται με το πιο πάνω θέμα σχετίζονται με τον διάλογο που αφορά τον σεξουαλικό προσανατολισμό και τα μέσα. Οι ορισμοί που αφορούν την LGBT κοινότητα θα είναι το σημείο εκκίνησης για τους εκπαιδευόμενους. Θα πρέπει πρώτα να ενεργοποιήσουν τα σχήματά τους και να συγκρίνουν όσα ήδη γνωρίζουν με τους ορισμούς που τους δίνονται. Θα δοθούν περισσότερες γενικές πληροφορίες που δηλώνουν την κατάσταση των δικαιωμάτων των LGBT ατόμων σε παγκόσμιο πλαίσιο και αυτό, όπως και προηγουμένως, θα συγκριθεί με την προηγούμενη γνώση των εκπαιδευομένων.

Σε ένα σχέδιο μαθήματος είναι απαραίτητες πολλές ικανότητες. Ένα καλό σχέδιο μαθήματος πρέπει, ωστόσο, να λαμβάνει υπόψη του την ταξινόμηση του Bloom. Η χρήση των ικανοτήτων σκέψης υψηλότερης τάξης είναι σημαντική για τους εκπαιδευόμενους και θα τους προετοιμάσει καλύτερα για μελλοντικές εργασίες/δουλειές που μπορεί να αντιμετωπίσουν. Το θέμα που αναφέρθηκε πιο πάνω απαιτεί τις εξής ικανότητες: ερμηνεία, διαφοροποίηση, συσχέτιση, σύγκριση, εξέταση, συζήτηση, αξιολόγηση, κριτική, σχεδίαση, ανάπτυξη και διερεύνηση. Αυτές οι ικανότητες θα είναι ο πυρήνας του σχεδίου μαθήματος και κάθε δραστηριότητα ή εργασία θα είναι σχεδιασμένη να εμπλέκει τις ικανότητες του εκπαιδευομένου.

3. Επιλογή του υλικού διδασκαλίας

Αυτή είναι μια πολύ σημαντική φάση του σχεδιασμού του μαθήματος. Το υλικό που θα επιλέξετε είναι κεντρικό κομμάτι της διδασκαλίας. Η επιλογή κατάλληλου υλικού που είναι, επίσης, συναρπαστικό, είναι βασικό στοιχείο για ένα επιτυχημένο σχέδιο μαθήματος. Οι παραδοσιακές μέθοδοι συνίστανται συνήθως σε ένα βιβλίο μαθήματος που συνοδεύεται συνήθως από ένα βιβλίο για τον δάσκαλο με επιπλέον υλικό για τη διεύρυνση του θέματος που καλύπτεται στο βιβλίο. Οι δάσκαλοι δεν χρειάζεται να ακολουθήσουν το βιβλίο και μπορούν να δημιουργήσουν το δικό τους υλικό και να χρησιμοποιήσουν κάποιο διαφορετικό μέσο για να δείξουν το περιεχόμενο του θέματος που θα καλυφθεί στην τάξη. Αυτό αφήνει περιθώριο για την ένταξη της τεχνολογίας και τη χρήση άλλων, πιο σύγχρονων πλατφόρμων. Στην επαγγελματική κατάρτιση, δεν πρέπει να υποτιμούμε την

επιπρόσθετη αξία των εκπαιδευομένων που δουλεύουν με ψηφιακά μέσα και γίνονται πιο ικανοί με την τεχνολογία.

4. Μέθοδοι αποτίμησης και αξιολόγησης

Η αποτίμηση και η αξιολόγηση μπορούν να πραγματοποιηθούν με πολλούς τρόπους. Υπάρχουν δύο κύριοι τρόποι αξιολόγησης: η συνεχής αξιολόγηση και η αξιολόγηση μέσω μιας τελικής εξέτασης. Κάθε ένας από αυτούς τους δύο τρόπους έχει τα δικά του πλεονεκτήματα. Η συνεχής αξιολόγηση είναι χρήσιμη με την έννοια ότι προωθεί την συνεπή δουλειά, ενώ το να βασίζεται το αποτέλεσμα σε μια τελική εξέταση μπορεί να οδηγήσει σε μαθήματα που επικεντρώνονται ακριβώς στην εξέταση αντί στην επιμελή αντιμετώπιση του υλικού που πρέπει να δουλευτεί. Όπως αναφέρθηκε και πριν, η ταξινόμηση του Bloom δηλώνει ότι η απομνημόνευση βρίσκεται στο χαμηλό επίπεδο των ικανοτήτων σκέψης υψηλής τάξης και οι τελικές εξετάσεις είναι βασικά ένας έλεγχος της μνήμης των εκπαιδευομένων. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η εκμάθηση που βασίζεται σε εργασίες παρέχει μια άλλη επιλογή. Αυτή η επιλογή μπορεί να συνδυάσει τη συνεχή αξιολόγηση και την αξιολόγηση της τελικής εξέτασης. Η μέθοδος εκμάθησης που βασίζεται σε εργασίες υπάρχει εδώ και δεκαετίες, αλλά έχει γίνει πια αρκετά δημοφιλής.

Οι εργασίες ή οι δραστηριότητες γίνονται στο πλαίσιο κάποιων πρότζεκτ με τελικό αποτέλεσμα το οποίο μπορεί να αξιολογηθεί και να χρησιμοποιηθεί ως μέρος της διαδικασίας αξιολόγησης. Αυτό το αποτέλεσμα απαιτεί πολλές από τις ικανότητες σκέψης υψηλής τάξης καθώς και διαχείριση του χρόνου και συνεργασία και ομαδική δουλειά, αν η εργασία πραγματοποιείται σε ομάδες. Η αξιολόγηση πρέπει να έχει ένα σαφές χρονοδιάγραμμα και προθεσμία. Είναι σημαντικό να τίθενται ρεαλιστικοί στόχοι για τους εκπαιδευόμενους, αλλά, επίσης, να ελέγχονται οι δυνατότητές τους για να προσαρμόζονται και να δημιουργούν.

5. Περαιτέρω ανάπτυξη εκτός της αίθουσας διδασκαλίας

Αυτή η φάση είναι το κοινωνικό μέρος και το κομμάτι του σχεδιασμού του μαθήματος που είναι εκτός του προγράμματος. Εφαρμόζεται, επίσης, στο παγκόσμιο σχέδιο ενός κέντρου για την προώθηση υγιών και βιώσιμων πρακτικών ανάμεσα στους εκπαιδευόμενους και την κοινότητα. Το θέμα που δόθηκε πιο πάνω ως παράδειγμα, είναι ένα τέλειο σημείο εκκίνησης. Ο στόχος της εργασίας είναι η σύγκριση του τρόπου με τον οποίο τα μέσα απεικονίζουν ένα τμήμα της κοινωνίας. Το επιπρόσθετο όφελος της ενασχόλησης με αυτό το θέμα στην τάξη είναι η ευαισθητοποίηση των εκπαιδευομένων για την κατάσταση άλλων μελών της κοινότητας. Με την εκμάθηση που βασίζεται στις εργασίες, οι εκπαιδευόμενοι μπορεί να χρειαστεί να κάνουν έρευνες ή παρουσιάσεις της δουλειάς τους σε δημόσιο περιβάλλον ή να παραστούν σε συνέδρια ή συζητήσεις. Η εκπαίδευση είναι δικαίωμα και ένα σημαντικό εργαλείο για τη βελτίωση των κοινοτήτων και της κοινωνίας μας συνολικά. Η αποδοχή της ατομικότητας και η προσφορά των εργαλείων για κριτική σκέψη και συζήτηση, είναι βασικά στοιχεία για τους πολίτες οποιασδήποτε δημοκρατικής κοινωνίας.

Συγκεκριμένες παράμετροι

Παρακάτω υπάρχουν συγκεκριμένες παράμετροι που πρέπει να ληφθούν υπόψη από τον συντονιστή:

1. Υλικό και μέσο

Στην περίπτωση νέων εκπαιδευομένων με μαθησιακές δυσκολίες είναι σημαντικό να συνειδητοποιήσετε ότι έχουν ήδη αποτύχει στο εκπαιδευτικό σύστημα και η επανάληψη του ίδιου υλικού και μέσου δεν θα επιφέρει διαφορετικά αποτελέσματα. Οι περισσότεροι εκπαιδευόμενοι με

αυτό το προφίλ έχουν ήδη μια αρνητική σύνδεση με τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας και αν επιλέξετε μια πιο παραδοσιακή μεθοδολογία υπάρχει πιθανότητα να αποξενώσετε τους εκπαιδευόμενους αυτούς στην τάξη σας. Δημιουργώντας μια διαφορετική δυναμική, ωστόσο, που είναι λιγότερο διδακτική και περισσότερο πρακτική, θα ενθαρρύνετε τους εκπαιδευόμενους να αναλάβουν πολύ πιο ενεργό ρόλο στην εκπαίδευσή τους.

Το υλικό πρέπει να επιλέγεται για να ικανοποιεί τις ανάγκες των εκπαιδευομένων, ενώ ταυτόχρονα να είναι συναρπαστικό και πρακτικό. Αυτή η παράμετρος είναι θεμελιώδους σημασίας και αρκετά απαιτητική για οποιονδήποτε δάσκαλο. Η ισορροπία μεταξύ των προτύπων και του περιεχομένου είναι δύσκολο να επιτευχθεί. Η διαδικασία απαιτεί ένα επίπεδο δημιουργικότητας, ενθουσιασμού και πειραματισμού. Δεν υπάρχει ακριβής επιστήμη στη διδασκαλία με αποκλειστικά καλές πρακτικές. Το υλικό και το μέσο πρέπει να βρίσκονται σε μια κατάσταση συστηματικής αναθεώρησης και ανάλυσης. Το υλικό και τα μέσα που λειτουργούν καλά με μια συγκεκριμένη ομάδα, μπορεί να μην λειτουργήσουν καλά με μια άλλη.

2. Εργασία

α) Πώς αναθέτω εργασίες που είναι ουσιώδης, απαιτητικές και εφικτές;

β) Πότε πρέπει να πραγματοποιούνται οι εργασίες και από ποιους; Πρέπει πάντα να εκτελούνται σε ομάδες ή ατομικά;

γ) Μπορεί η εργασία να συμπεριλαμβάνεται στη διαδικασία αξιολόγησης ή όχι;

Όλες αυτές είναι αληθινές ερωτήσεις που οποιοσδήποτε δάσκαλος μπορεί να τις κάνει στον εαυτό του. Για κάποιες από αυτές, δεν υπάρχει σωστή ή λανθασμένη απάντηση. Κάθε ερώτηση θα συζητηθεί περαιτέρω με περισσότερη λεπτομέρεια.

Στην περίπτωση της **ερώτησης Α**, ο σχεδιασμός μαθήματος και οι σαφείς και ακριβείς πληροφορίες θα βοηθήσουν τους εκπαιδευόμενους να κατανοήσουν την εργασία που τους ανατέθηκε. Ο δάσκαλος πρέπει να εξετάσει το πεδίο και το υλικό του μαθήματος που θα παραδώσει και να προσπαθήσει να δημιουργήσει μια ουσιώδη εργασία. Μια ουσιώδης εργασία πρέπει να αφορά την εκμάθηση μέσω πρακτικής, να βασίζεται σε καταστάσεις πραγματικής εργασίας, αλλά και να είναι χρήσιμη και πρακτική εκτός της αίθουσας διδασκαλίας. Η εργασία πρέπει, επίσης, να είναι απαιτητική για να ωθεί τους εκπαιδευόμενους να βγαίνουν εκτός της ζώνης άνεσης τους και να προσπαθούν να βελτιώσουν τις ικανότητες και τις γνώσεις τους. Τέλος, πρέπει να είναι εφικτή, ώστε να μην αποθαρρύνει τους εκπαιδευόμενους.

Στην περίπτωση της **ερώτησης Β**, η απάντηση εξαρτάται πλήρως από τη δομή και την εστίαση του μαθήματος γενικότερα. Στην παραδοσιακή μεθοδολογία, η εργασία θα ήταν συνήθως η κατ' οίκον δουλειά που θα δινόταν και θα εκτελούνταν από το άτομο στο σπίτι. Αν επιλέξετε να υιοθετήσετε την «προσέγγιση της αναποδογυρισμένης τάξης» η εργασία πρέπει να γίνεται κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Το ερώτημα που αφορά την ατομική ή την ομαδική δουλειά είναι επίσης σημαντικό. Η λύση θα μπορούσε να είναι μια συνδυαστική προσέγγιση στην οποία εφαρμόζονται και η ατομική και η ομαδική δουλειά στην τάξη. Το θέμα του μαθήματος είναι, επίσης, μια σημαντική παράμετρος, αφού θέματα όπως οι γλώσσες τείνουν να χρειάζονται περισσότερη ομαδική δουλειά.

Στην περίπτωση της **ερώτησης Γ**, δεν υπάρχει λόγος μια εργασία να μην μπορεί να χρησιμοποιηθεί στη διαδικασία αξιολόγησης. Η εργασία που ανατίθεται μπορεί να αποτελεί ένα ποσοστό του συνολικού βαθμού πάνω στο οποίο βασίζεται η αξιολόγηση των εκπαιδευομένων. Το πλεονέκτημα της χρήσης εργασιών ως εργαλείου αξιολόγησης είναι το ότι οι εκπαιδευόμενοι δεν βρίσκονται υπό

την πίεση ή το άγχος μιας εξέτασης και η δουλειά που παράγουν σε καθημερινή βάση μετρά για τον τελικό τους βαθμό.

3. Αποτελέσματα

Τα αποτελέσματα κάθε μαθήματος είναι θεωρητικά οι γνώσεις ή οι ικανότητες που αποκτήθηκαν μέσω της πραγματοποίησης των εργασιών του σχεδίου μαθήματος. Τα αποτελέσματα μπορούν να είναι και άμεσα και έμμεσα. Ένα άμεσο αποτέλεσμα μπορεί να είναι ότι ο εκπαιδευόμενος έχει μάθει πώς να δημιουργεί ένα τιμολόγιο για την εταιρεία του. Ένα έμμεσο αποτέλεσμα, που είναι γνωστό και ως αποτέλεσμα επιπρόσθετης αξίας, είναι ότι ο εκπαιδευόμενος έχει βελτιώσει τις ικανότητές του στο Microsoft Excel. Αυτό συνδέεται, προφανώς, με την πρώτη συγκεκριμένη παράμετρο της επιλογής του υλικού και του μέσου. Τα αποτελέσματα μπορούν να ποικίλουν από έναν εκπαιδευόμενο σε άλλο, οπότε είναι σημαντικό να καταγράφετε όλα τα αποτελέσματα για τη βελτίωση μελλοντικών μαθημάτων.